

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1820
Toplantı Tarihi/Sayısı : 16.1.2024/41
Karar Numarası : 2024/67
Başvuran : S.D.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın tutulduğu ceza infaz kurumundaki koşullar hakkındaki şikayetlerine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Süreli hapis cezası almasına rağmen ağırlaştırılmış ceza alan hükümlülere uygulanan infaz rejimine tabi tutulduğunu,

b. Adli ve başka tür suçlardan mahpus olan kişilerle aynı bölümde kalmaya zorlandığını,

c. Odasının penceresinde bulunan kafes teller sebebiyle hava almasının engellendiğini,

ç. Odasının kendine ait havalandırması olmadığını ve havalandırma olanaklarından günde yalnızca 1,5 saat yararlandırıldığını ve günün kalan 22,5 saatini odasında (kapalı alanda) geçirdiğini,

d. Yine odaya mahsus havalandırma olmadığı için yıkanan çamaşırların odanın içinde kurutulduğunu ve bu durumun uzun vadede ciddi sağlık sorununa yol açabileceğini,

e. Sosyal, kültürel, sportif faaliyetlerden yeterli düzeyde yararlandırılmadığını ve bu faaliyetlerin uygun koşullar olmasına rağmen yapılmadığını,

f. Aile görüşlerinin 45 dakika olduğunu ve bu sürenin uzak illerden gelen aileler için yeterli olmadığını,

g. Tecrit ve izolasyon altında tutulduğunu iddia etmiştir.

3. Muhatap Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları" başlıklı 9'uncu maddesine yer alan "Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanlar ile

süresine bakılmaksızın, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu örgütün faaliyeti çerçevesinde, Türk Ceza Kanununda yer alan; a) İnsanlığa karşı suçlardan (madde 77, 78), b) Kasten öldürme suçlarından (madde 81, 82), c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçundan (madde 188), d) Devletin güvenliğine karşı suçlardan (madde 302, 303, 304, 307, 308), e) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315), mahkûm olanların cezaları, bu kurumlarda infaz edilir.” hükmü uyarınca cezasının infaz edildiği ve yine aynı Kanun’un 111’inci maddesi uyarınca bu hükmün tutuklular için de uygulanmakta olduğu,

b. Kurumun 10/08/2022 tarihinde hükümlü/tutuklu kabul etmeye başladığı ve 14/09/2023 tarihi itibarıyla Kurumda 463 hükümlü/tutuklu bulunduğu; 487 hükümlü kapasitesine sahip Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunun, fiziki yapısı, hükümlü/tutuklu suç türü, ceza süresi ve örgütsel durumu göz önünde bulundurularak mevzuat hükümlerine göre idare edildiği,

c. Kurumda tek kişilik ve üç kişilik odaların bulunduğu, bu odalara İdare ve Gözlem Kurulu Kararı doğrultusunda personel ve hükümlü güvenliği, hükümlünün örgütteki konumu ve kapasite göz önünde bulundurularak mahpusların yerleştirildiği,

ç. Kurumun fiziki yapısı gereği birbirine bakan pencerelerin çok yakın olması sebebiyle yasaklı madde ve eşya alışverişinin tespit edilmesi üzerine Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün bilgi ve onayı ile dilim aralıkları 50/18 mm olacak şekilde genişletilmiş tellerin kullanıldığı ve güneş ışığının ve odanın havalanmasının engellenmediği,

d. Odalarda müstakil havalandırma bulunmaması sebebiyle ortak havalandırmaya belli kriterler doğrultusunda üç veya altı kişilik gruplar halinde çıkıldığı, İdare ve Gözlem Kurulu değerlendirmesiyle bir saat olan havalandırma süresinin ise bir buçuk saat olarak arttırılmasına karar verildiği,

e. Hükümlü ve tutukluların kıyafet, yastık kılıfı, yorgan, nevresim takımı vb. tekstil ürünlerinin temizlenmesi ve kurutulması faaliyetlerinin kuruma ait çamaşırhane biriminde yürütüldüğü,

f. İdare ve Gözlem Kurulu kararı doğrultusunda tüm hükümlü ve tutukluların günde bir buçuk saat havalandırmadan, süreli iyi halli hükümlü ve tutuklular ile ağırlaştırılmış müebbet iyi halli hükümlülerin günde iki saat atölyeden, tüm hükümlü ve tutukluların günde bir saat spor faaliyetlerinden yararlandırıldığı,

g. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmelik’in 10’uncu maddesinde düzenlenen “Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir. Görüş süresi, yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin filen başladığı andan itibaren işletilir.” hükmü uyarınca İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 08/05/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı doğrultusunda kurumda gerçekleşen açık ve kapalı ziyaret görüşlerinin 45 dakika olarak yaptırıldığı,

ğ. Hükümlülerin gün içerisinde İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla belli periyotlar halinde açık alanda spor, eğitim ve açık havalandırma faaliyetleri de dâhil olmak en az dört saat bir araya getirildiği ifade edilmiştir.

4. Başvuran, muhatap Kurumun cevabına ilişkin yazılı görüş sunmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17’nci maddesinde yer alan düzenleme şöyledir: “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz(...)”

6. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

7. Mezkur Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48'inci maddesine göre; “(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir.”

9. Aynı Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesine göre; “(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

10. Aynı yönetmeliğin “Karar türleri” başlıklı 65'inci maddesine göre: “(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) tarafından da ifade edildiği üzere “kötü muamele çok farklı biçimlerde olabilir; bunların birçoğu bilerek yapılmayabilir ancak düzenlemelerle ilgili eksikliklerden veya yetersiz kaynaklardan dolayı ortaya çıkabilir. Bu nedenle bir tesisteki genel yaşam kalitesi, CPT açısından oldukça önemlidir. Söz konusu yaşam kalitesi, büyük ölçüde mahkumlara sunulan faaliyetlere ve mahkumlar ve personel arasındaki ilişkilerin genel durumuna dayanmaktadır.” (2.Genel Rapor [Inf (92) 3], para. 44).

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre de; “Tedbirin uygulanma şekli ve yöntemi,

tutukluluğun doğasında olan kaçınılmaz acı düzeyini aşan yoğunlukta sıkıntıya veya zorluğa maruz bırakmamalıdır. [...] Alınan tedbirlerin, güdülen meşru amaca ulaşmak için de gerekli olması gerekir. Ayrıca, tutukluluk koşulları değerlendirilirken, bu koşulların kümülatif etkilerinin yanı sıra başvuru sahibinin öne sürdüğü spesifik iddialar da dikkate alınmalıdır.” (Fenech/Malta, B. No: 19090/20, 1/3/2022, para.64). AİHM ayrıca, güvenlik, disiplin veya koruma nedenleriyle diğer mahkûmlardan uzaklaştırmanın tek başına insanlık dışı muamele veya aşağılayıcı ceza anlamına gelmediğini ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesini ihlal etmediğini ifade ederek özel koşullar, tedbirin katılığı, süresi, güdülen amaç ve ilgili kişi üzerindeki etkilerinin birlikte dikkate alınması gerektiğini hatırlatmıştır (Fenech/Malta, para. 65).

15. Başvuran, süreli hapis cezası almasına rağmen ağırlaştırılmış ceza alan hükümlülere uygulanan infaz rejimine tabi tutulduğunu iddia etmektedir. Muhatap tarafından iletilen belgeler incelendiğinde; başvuranın sabit suçunun 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında sayılan hallerden olduğu ve aynı madde gereğince süresine bakılmaksızın cezasının yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında ya da diğer infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümlerinde infaz edilmesi gerektiğinin hükme bağlandığı anlaşıldığından, başvuranın, süreli hapis cezası almasına rağmen ağırlaştırılmış ceza alan hükümlülere uygulanan infaz rejimine tabi tutulduğu iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve başvurunun bu iddia yönüyle kabul edilmez bulunması gerektiği kanaatine varılmıştır.

16. Başvuranın dilekçesinde, adli ve başka tür suçlardan mahpus olan kişilerle aynı bölümde kalmaya zorlandığı iddiası yer almaktadır. Muhatap Kurum tarafından kişilerin İdare ve Gözlem Kurulu Kararı doğrultusunda odalara yerleştirildiği ve yerleştirme yapılırken “*personel ve hükümlü güvenliği, hükümlünün örgütsel konumu ve kapasite durumu*” gibi hususlara dikkat edildiği ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, Kurumun fiziki yapısı gereğince üç kişilik ve tek kişilik odaların sayısı da göz önünde bulundurularak, alt/üst kattaki hükümlü/tutuklu suç türünün farklı olması hususunda oda yerleştirmelerinin planlamasının yapıldığı bilgisi verilmiştir. 5275 sayılı Kanun'un 23 ve devamı maddeleri ile 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in 19 ve devamı maddelerine göre mahpuslar ceza infaz kurumlarında; ilk defa suç işleyip işlemedikleri, akli ve bedensel durumları, yaşları, tehlike hâli taşıyıp taşımadıkları, suç türleri, örgüt üyelikleri, infaz rejimleri ve süreleri gibi hem mahpusların sağlık ve güvenliğini hem de ceza infaz kurumunun düzen ve güvenliğini dikkate alan esaslar çerçevesinde barındırılmaktadır. Muhatap Kurumdan alınan bilgiler doğrultusunda Kurumda yapılan oda tahsislerinin yukarıda açıklanan mevzuat çerçevesinde yapıldığı anlaşılmış olup başvurunun bu iddia yönüyle kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmektedir.

17. Başvuran tarafından odasının penceresinde bulunan kafes teller sebebiyle hava almasının engellendiği iddia edilmiştir. Muhatap Kurum tarafından kurumun fiziki yapısından dolayı pencerelerin birbirine çok yakın olduğu, iç bahçelere bakan 18 odada aynı ve farklı suç gruplarından hükümlülerin barındırılmakta olması sebebiyle aynı suç grubunda bulunan hükümlü ve tutuklular arasında pencerelerden yasaklı madde ve eşya alışverişi yapıldığının tespiti üzerine oluşan güvenlik zafiyeti sonucunda pencerelere tellerin monte edildiği ifade edilmiştir. Aynı şekilde, başvuruya konu tellerin gün ışığını engellememesi için genişletildiği ve Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü'nün bilgi ve onayıyla dilim aralıklarının 50/18 mm olarak yaptırıldığı açıklanmıştır.

18. CPT'nin Faaliyetlerine İlişkin 11'inci Genel Raporu'na göre; “*CPT, sıklıkla metal panjur, kapak ve plaka gibi hücre pencerelerine yerleştirilerek tutukluları gün ışığına erişimden mahrum bırakan ve kaldıkları yere temiz hava girmesini engelleyen araçlarla karşılaşmaktadır. Bunlara özellikle dava öncesi mahkeme önüne henüz çıkarılmamış tutukluların bulundurulduğu yerlerde rastlanmaktadır. CPT, belli tutuklular açısından hile ve/veya suça yönelik faaliyetlerle ilgili riskin önlenmesine yönelik özel güvenlik*

önlemlerinin gerekli olabileceğini tamamen kabul etmektedir. Ancak bu tür önlemlerin uygulanması kural değil, istisna olmalıdır. Bunun anlamı şudur: ilgili yetkililer her bir tutuklunun durumunu ayrı ayrı değerlendirerek belli güvenlik önlemlerinin gerçekten gerekli olup olmadığını incelemelidir. Bunun da ötesinde, böyle önlemler gerekli olsa dahi, hiçbir zaman söz konusu tutukluların gün ışığı ve temiz havadan mahrum bırakılması anlamına gelmemelidir. Bunlar her tutuklunun yararlanma hakkı bulunan yaşamın temel unsurlarıdır." (CPT/Inf (2001)16, 2020, para. 30).

19. Bu çerçevede, Muhatap Kurum tarafından iletilen belgelerden anlaşıldığı üzere; İzmir 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu'nun 15/9/2022 tarihli ve 2022/...sayılı kararında başvuranın tüm yasa dışı haberleşme zincirlerini kullanarak emir komuta ile açlık grevlerini organize ettiği, eyleme katılacak kişilerin sayısını ve niteliğini belirlediği, özellikle kronik rahatsızlığı bulunan üç hükümlüye, kurum uzmanlarının tüm telkin ve ikna çabalarına karşın ölümleri halinde infial yaratacağını düşünerek, tüm istekleri yerine getirilinceye kadar açlık grevi eylemine devam etmeleri gerektiğini söylediği tespit edilmiştir. Aynı karar doğrultusunda başvuranın asayiş ve güvenlik nedeniyle naklinin zorunlu olduğu değerlendirilerek mevcut Kuruma nakli sağlanmıştır. Muhatap tarafından gönderilen fotoğraflardan pencerelerin alışverişe mahal verebilecek kadar yakın olduğu görülmüş ve tellerin oda içerisine giren ışığı ya da oda havalandırmasını engelleyecek nitelikte olmadığı değerlendirilmiştir. Başvuranın daha önce yasa dışı haberleşme zincirlerini kullanarak açlık grevleri organize etmesi sebebiyle naklinin gerçekleşmesi göz önünde bulundurulduğunda *belli güvenlik önlemlerinin gerekli olduğu* ve tellerin oda içerisine giren ışığı ya da oda havalandırmasını engelleyecek nitelikte olmadığı değerlendirildiğinden ihlal olmadığı kanaatine varılmıştır.

20. Başvuran, odasının kendine ait havalandırması olmadığını ve günde yalnızca 1,5 saat havalandırma imkanından yararlandırıldığını, dolayısıyla günün 22,5 saatini odada/kapalı alanda geçirdiğini iddia etmektedir. Muhatap Kurum tarafından odaların müstakil havalandırmalarının bulunmadığı, ortak havalandırmalara aynı bölümde kalan aynı suç grubundan hükümlülerin çıkarıldığı ifade edilmiştir. Aynı şekilde, Kurumda barındırılan hükümlü ve tutukluların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla yeterli güvenlik önlemleri alınarak ilgili mevzuat çerçevesinde İdare ve Gözlem Kurulu Kararları doğrultusunda tüm hükümlü ve tutukluların günde bir saat 30 dakika havalandırmadan faydalandırıldıkları belirtilmiştir.

21. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar "*Nelson Mandela Kuralları*"nın 42'nci kuralına göre; "*Işık, havalandırma, sıcaklık, sağlık, beslenme, içme suyu, açık havaya erişim ve fiziksel egzersiz, kişisel hijyen, sağlık hizmeti ve yeterli kişisel alan ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere bu kurallarda belirtilen genel yaşam koşulları istisnasız tüm mahpuslara uygulanır.*" Muhatap tarafından alınan bilgiler ve başvuranın da beyanı doğrultusunda Kurumdaki açık havaya erişim uygulamasının 5275 sayılı Kanun'un 25'inci maddesinin b fıkrasında düzenlenen "*Hükümlüye, günde bir saat açık havaya çıkma ve spor yapma hakkı tanınır.*" hükmündeki alt sınırdan yarım saat daha fazla olduğu ve dolayısıyla ihlale yol açmadığı değerlendirilmektedir.

22. Başvuran tarafından yıkanan çamaşırları odanın içinde kuruttuğu ve bu durumun uzun vadede ciddi sağlık sorununa yol açabileceği iddia edilmiştir. Muhatap Kurum tarafından, kurumda barındırılan hükümlü ve tutukluların kıyafet, yastık kılıfı, yorgan, nevresim takımı vb. tekstil ürünlerinin temizlenmesi ve kurutulması faaliyetlerinin çamaşırhane birimi tarafından yürütülerek; çamaşırların yıkanıp kurutulduktan sonra aynı gün içerisinde ilgili hükümlü ve tutuklulara teslim edildiği bilgisi paylaşılmıştır. Muhatap tarafından alınan bilgiler doğrultusunda Kurumda çamaşırhane biriminin olması ve başvuranın kendi kıyafetleri dahil olmak üzere odasında çamaşır yıkamak zorunda olmaması sebebiyle, başvuranın iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşıldığından başvurunun bu iddia yönüyle kabul edilmez bulunması gerektiği kanaatine varılmıştır.

23. Başvuran tarafından; kurumda sosyal, kültürel, sportif faaliyetlerden yeterli düzeyde yararlandırılmadığı ve bu faaliyetlerin uygun koşullar olmasına rağmen yapılmadığı iddia edilmiştir. Muhatap Kurum tarafından; atölyeden süreli iyi halli hükümlü ve tutukluların günde iki saat olmak üzere haftada toplam 10 saat, ağırlaştırılmış müebbet iyi halli hükümlülerin günde iki saat olmak üzere haftada toplam dört saat yararlandırıldığı, spor faaliyetlerinden tüm hükümlü ve tutukluların haftada bir saat yararlandırıldığı belirtilmiştir.

24. CPT Standartları'na göre; “*Tatminkar bir faaliyet programı (çalışma, eğitim, spor, vs.), mahkumların iyiliği açısından çok önemlidir. Bu durum ister hüküm giymiş, ister mahkemeye çıkmayı bekleyen kişilerin bulunduğu bütün kurumlar için geçerlidir. CPT, birçok tutukevindeki faaliyetlerin çok kısıtlı olduğunu gözlemlemiştir. Özellikle mahkumların sık sık değiştiği bu tür kurumlarda düzenli faaliyetlerin düzenlenmesi kolay bir mesele değildir. Açıkçası, hüküm giymiş mahkumların bulunduğu kurumlarda hedeflenen türden bireye yönelik programların geliştirilmesi söz konusu olamaz. Ancak mahkumlar, içinde buldukları hücredeki fiziksel şartlar ne kadar iyi olursa olsun, haftalar belki de aylar boyunca hücrelerinde kilitli biçimde çürümeye bırakılamazlar. CPT'ye göre tutukevlerindeki mahkumların günün makul bir kısmını (sekiz saat veya daha fazla) hücreleri dışında, belirli amacı olan ve değişen faaliyetler yaparak geçirmeleri hedeflenmelidir. Doğal olarak, hüküm giymiş mahkumların bulunduğu kurumlardaki programlar daha da uygun olmalıdır.*” (CPT Standartları, 2. Genel Rapor [CPT/Inf (92) 3] para. 47).

25. Muhatap tarafından iletilen belgelerde görüldüğü üzere: 10/10/2022 tarihli ve 2022/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararında aynı suç grubundan iyi halli hükümlü ve tutukluların, haftalık üç saat *atölye faaliyetlerini* gerçekleştirmelerine, 17/10/2022 tarihli ve 2022/... sayılı resmi yazı ile ... odasında bulunan hükümlü ve tutukluların belirlenen zaman diliminde haftada iki gün *hafızlık eğitimi* alması, 17/10/2022 tarihli ve 2022/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile hükümlü ve tutukluların 15 günlük periyotlar halinde günde bir saatlik olmak üzere *eğitim ve spor faaliyetlerine* katılmalarına, 24/10/2022 tarihli ve 2022/... sayılı resmi yazı ile *giysi tadilatçısı* kursu açılması, 25/10/2022 tarihli ve 2022/... sayılı resmi yazı, 8/11/2022 tarihli ve 2022/... sayılı resmi ve 21/12/2022 tarihli ve 2022/... sayılı resmi yazı ile kargo/üst araması sırasında teslim alınan *kitapların başvurana verilmesine*, 1/11/2022 tarihli ve 2022/... sayılı resmi yazı ile kurumda *web tasarımı* kursu açılmasına, başvuranın da yararlanıcısı olduğu anlaşılan 14/3/2023 tarihli ve 2023/...sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile hükümlü ve tutukluların *serbest spor etkinliğine* katılmalarına, başvuranın da yararlanıcısı olduğu anlaşılan 17/3/2023 tarihli ve 2023/..., 2023/..., 2023/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararları ile üç ayrı gün için üç ayrı *film gösteriminin* yapılmasına, 21/3/2023 tarihli ve 2023/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile başvuranın da katılımcı listesinde yer aldığı *ramazan ayı hatim programı* düzenlenmesine, 26/5/2023 tarihli ve 2023/... sayılı, 15/8/2023 tarihli ve 2023/... sayılı, 15/8/2023 tarihli ve 2023/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararları ile tüm koğuşların faydalandığı *film gösterimlerinin* yapılmasına, 15/5/2023 tarihli ve 2023/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile etkinlik cezası olan koğuşlar hariç olmak üzere tüm koğuşlar için *şiir yarışması* düzenlenmesine, 18/8/2023 tarihli ve 2023/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile tüm koğuşlar için *açık öğretim fakültesi kayıt yenileme işlemleri ve ikinci üniversite hakkında bilgilendirme etkinliği* düzenlenmesine, 14/8/2023 tarihli ve 2023/... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile 11/9/2023 tarihli ve 2023/...sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile belirlenen periyotlarda bir saat *spor faaliyeti* yapılmasına karar verilmiştir.

26. Söz konusu resmi belgeler ışığında, muhatap Kurum tarafından spor faaliyetlerinin düzenli olarak yürütüldüğü, eğitsel ve kültürel faaliyetlerde çeşitlilik sağlanarak belli aralıklarla düzenlendiği ve basılı yayınlara ulaşımın sağlandığı görülmekle birlikte, başvuranın iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve başvurunun bu iddia yönüyle kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmektedir.

27. Başvuran tarafından aile görüşlerinin 45 dakika olduğu ve bu sürenin uzak illerden gelen aileler için yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Muhatap Kurum tarafından İdare ve Gözlem Kurulunun 8/5/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı doğrultusunda 45 dakika açık ve kapalı ziyaret görüşü yaptırıldığı belirtilmiştir.

28. Nelson Mandela kurallarına göre; “(1) Mahpusların gerekli gözetim altında, düzenli aralıklarla aile ve arkadaşlarıyla : a) Yazılı iletişim kurarak ve varsa telekomünikasyon, elektronik, dijital ve diğer araçları kullanarak ve b) Ziyaretlerle iletişim kurmalarına izin verilir.” (Nelson Mandela Kuralları, kural 58). Ayrıca, CPT Standartları'na göre; “Mahkumların dış dünyayla temaslarını makul düzeyde devam ettirmesi de çok önemlidir. Her şeyden önce mahkumlara aileleriyle veya yakın arkadaşlarıyla ilişkilerini devam ettirebilme imkanı verilmelidir. Buradaki temel prensip, dış dünyayla temasın desteklenmesi olmalıdır; bu tür temasın sınırlandırılması sadece kayda değer güvenlik endişeleri veya kaynak kısıtlılığı nedenlerine dayandırılabilir. CPT bu bağlamda, ailesi uzakta yaşayan (bu nedenle düzenli ziyaret imkanı olmayan) mahkumlar için ziyaret veya telefon teması kurallarının uygulanması konusunda esnekliğe gerek olduğunun altını çizer. Örneğin bu tür mahkumların ziyaret süresini biriktirebilmesine ve/veya aileleriyle telefonla temas kurabilmek için daha iyi imkanlara sahip olmasına izin verilebilir.” (CPT Standartları, 2. Genel Rapor [CPT/Inf (92) 3] para. 51).

29. Muhatap Kurum tarafından 45 dakika olarak uygulanan görüş süresinin Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmelik'in 10'uncu maddesinde düzenlenen “Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir. Görüş süresi, yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir.” hükmünde belirlenen yasal sınırlar içinde kaldığı anlaşılmakta ve bu sürenin alt sınırdan uygulanmaması, ailesi uzakta yaşayan mahkumlar için ziyaret kurallarının uygulanması konusunda esneklik sağlandığı yönünde değerlendirilmiş ve ihlale yol açmadığı kanaatine varılmıştır.

30. Başvuran dilekçesinde, tecrit ve izolasyon altında tutulduğunu iddia etmiştir. Muhatap Kurumdan alınan bilgiler doğrultusunda başvuranın tek kişilik koğuştaki kaldığı ve kurum bünyesinde 45 adet üç kişilik ve 352 adet tek kişilik oda olduğu bilgisi edinilmiştir. Bununla birlikte, 19/10/2022 tarihli ve 2022/565 karar numaralı İdare ve Gözlem Kurulu kararı doğrultusunda başvuranın “Zemin Kat A Blok 5.Modül'de kalmakta olan hükümlü/tutuklularla, A-25(M.İ.), A-26(M.A.), A-27(M.E.), A- 28(S.D.), A-29(V.A.), A-30(R.E.) bir saat olacak şekilde hazırlanan program dahilinde odalarında kalan hükümlü/tutuklularla birlikte havalandırma bahçesine çıkartılmalarına” karar verildiği anlaşılmaktadır. Buna ek olarak, 10/8/2023 tarihli ve 2023/2894 sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile başvuranın talebi doğrultusunda üç kişilik arkadaş görüşü talebinin kabul edildiği görülmektedir. Edinilen bilgiler doğrultusunda, başvuranın tek kişilik odada kaldığı anlaşılmakla beraber diğer mahpuslarla bir araya getirildiği ve arkadaş görüşü imkanından faydalandırıldığı görülmektedir. Başvuranın anlamlı bir insan teması olmadan ya da tecrit altında diğer mahpuslardan tamamen ayrı tutulmadığı anlaşıldığından kötü muamele yasağına ilişkin bir ihlal oluşmadığı değerlendirilmiştir.

31. Sonuç olarak, kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmektedir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

16/1/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye